

Општи услови на посредување при купопродажба на државни хартии од вредност на НЛБ Банка АД Скопје

Пречистен текст

Март 2024 година

Содржина

1.	Вовед.....	3
2.	Дефиниции	3
3.	Посредување.....	4
4.	Општи одредби	7
5.	Преодни и завршни одредби	12

1. Вовед

Општите услови на посредување при купопродажба на државни хартии од вредност ги уредуваат меѓусебните права и обврски на Банката како овластен директен учесник и на клиентот како индиректен учесник, при извршувањето на услугата на посредување во врска со државните хартии од вредност, кои што Банката, согласно овие Општи услови и посебните договори, ќе ја извршува со наплатување на надомест од клиентите, во согласност со стручна грижа на добра компанија.

2. Дефиниции

Член 1

Изразите што се употребени во овие Општи услови на работење го имаат следново значење, доколку во одделен случај од текстот на договорот не произлегува поинаку.

Издавач – Република Северна Македонија, претставена преку Министерството за финансии,

Агент – Народна Банка на Република Северна Македонија,

Клиент (индиректен учесник) – правно или физичко лице кое купува државни хартии од вредност преку Банката како овластен директен учесник

Државна хартија од вредност – краткорочна или долгорочна хартија од вредност, која ја издава Република Северна Македонија, со цел прибирање на парични средства и истата може да има специфичен назив одреден од страна на издавачот. Се издаваат во домашна валута со или без девизна клаузула, и се води како електронски запис во регистарот, со цел прибирање парични средства,

Државен запис е должничка хартија од вредност со рок на достасување пократок од една календарска година од денот на издавањето, која ја издава Република Северна Македонија со цел прибирање на парични средства,

Државна обврница е должничка хартија од вредност со рок на достасување подолг од една календарска година од денот на издавањето, која ја издава Република Северна Македонија со цел прибирање на парични средства,

Посредување – купување на државни хартии од вредност во име и за сметка на клиентот,

Примарен пазар – пазар на кој Банката посредува помеѓу клиентот и Агентот на аукцијата на државни хартии од вредност,

Аукција - техника на издавање на државни хартии од вредност, при која Банката како овластен директен учесник праќа понуди за купување државни хартии од вредност до агентот и нивно прифаќање од издавачот,

Пазари преку шалтер – се пазари на кои се склучуваат купопродажни трансакции со хартии од вредност надвор од Берзата и Пазарот на пари и краткорочни хартии од вредност.

Барање за купување – е барање на клиентот за купување на државни хартии од вредност, уредно пополнето во пропишан формат, дадено на Банката на начин и под услови дадени во овој документ,

Барање за порамнување на пазарите преку шалтер – барање на клиентот за купување или продажба на државни хартии од вредност на пазарите преку шалтер, уредно пополнето во пропишан формат, доставено до Банката на начин и под услови дадени во овој документ,

Прием на барањето – прием на барањето на клиентот од страна на Банката и негово внесување во електронската евиденција на Банката,

Порамнување на обврските – исполнување на паричните обврски и обврските за пренос на хартиите од вредност од извршеното барање на начин и под услови, како што определуваат соодветните позитивни прописи,

Договор за посредување при купување на државни хартии од вредност на примарен пазар – договор со кој се уредуваат односите помеѓу двете договорни страни

во врска со посредувањето при тргувањето со државни хартии од вредност на примарен пазар,

Регистар – Централен депозитар на хартии од вредност,

Соодветни прописи – се законски и подзаконски акти, правила односно постапки за начинот и постапката за издавање и исплата на државните хартии од вредност на домашниот финансиски пазар, коишто важат на територијата на Република Северна Македонија,

Тарифа на Банката – Одлука за тарифата на надоместоци на услугите што ги врши НЛБ Банка АД Скопје ги дефинира трошоците, провизиите и другите надоместоци кои ги наплаќа за вршењето на услуги и услови за работење со клиентите. Притоа во контекст на овие Општи услови, под “тарифа” секогаш се подразбира важечката тарифа на Банката. Важечката тарифа на Банката е достапни на веб страната на Банката.

Работен ден – е ден (освен саботите,неделите и празниците во земјата утврдени со закон и деновите прогласени за неработни од надлежниот државен орган), во кои Банката дава услуги со државни хартии од вредност, доколку овие Општи услови, односно посебните договори не определуваат поинаку.

Работно време – периодот од 8-16 часот во секој работен ден.

3. Посредување

Барања за купување и/или продажба на државни хартии од вредност

Член 2

Банката прима барања од клиентите во рамките на своето работно време во работниот ден, а најдоцна **еден час** пред започнувањето на аукцијата на државни хартии од вредност, односно најдоцна до 10 часот на денот на аукцијата.

Член 3

Банката прима барања по писмен или електронски пат на Образец за прибирање на барања од клиенти (индиректните учесници), пропишан од страна на Агентот и Издавачот. Пред приемот на првото барање од клиентот за купување на државни хартии од вредност на примарен пазар, Банката и Клиентот склучуваат Договор за посредување при купување на државни хартии од вредност на примарен пазар, во писмена форма. Клиентите кои за првпат учествуваат на аукција на државни хартии од вредност потребно е да потпишат Договор најдоцна еден ден пред одржување на аукцијата.

Член 4

Минималниот износ за кој клиентот може да даде барање за купување на државни хартии од вредност изнесува 10.000 денари. Секое зголемување над минималниот износ ќе се врши со додавање на заокружени износи од 10.000 денари.

Содржина на Барањето

Член 5

Клиентот доставува до Банката барање на пропишан образец, кое ги содржи следниве елементи:

Барање за купување на државни хартии од вредност (примарен пазар)

- Датум и место на доставување на барањето;

- Ознака на аукцијата;
- Датум на одржување на аукцијата;
- Номинален износ;
- Цена (каматна стапка);
- Назив (правно лице) или име и презиме (физичко лице);
- Матичен број ЕМБС (за правно лице), ЕМБГ (за физичко лице, број на пасош за нерезидент), државјанство, адреса, седиште (за правно лице), место на живеење (за физичко лице), Држава
- Сметка во банка;
- Тел, факс
- Потпис

Барање за порамнување на трансакциите со хартии од вредност на пазарите преку шалтер - секундарен пазар на тргување

- Датум и место на доставување на барањето;
- Ознака за купувач или продавач
- Назив (правно лице) или име и презиме (физичко лице);
- Матичен број
- Адреса, седиште (за правно лице), место на живеење (за физичко лице), држава;
- Тел. /факс
- Датум на склучување на трансакцијата;
- Датум и време на порамнување на трансакцијата;
- Тип на трансакција;
- ИСИН на државните хартии;
- Номинален износ;
- Број на хартии од вредност
- Цена по која бара да се изврши барањето (чиста цена, бруто цена);
- Паричен износ (чист паричен износ, бруто паричен износ)
- Сметка на хартии од вредност на продавачот и купувачот во ЦДХВ;
- Сметка на продавачот за пренос на пари од продадените државните хартии од вредност;
- Сметка на купувачот во банка за исплата на достасани државни хартии од вредност
- Потпис

Банката може да побара од Клиентот дополнителни документи со кои ќе ја идентификува неговата сопственост на сметка на хартии од вредност во ЦДХВ.

Промена, отповикување и неприфаќање на барањето

Член 6

Доколку клиентот, по приемот на барањето од страна на Банката, ја промени количината, цената или кој и да е друг елемент на барањето, се смета дека го отповикал првичното барање и дека дал ново барање. Клиентот може своето барање да го промени или да го отповика, само ако Банката, врз основа на првичното барање на клиентот, сеуште не ги купила, односно продала државните хартии од вредност.

Кај примарниот пазар, Клиентот не може да го измени или отповика своето барање по отпочнувањето на аукцијата.

Банката нема да постапи според барањето на клиентот и доколку утврди дека во моментот на поднесувањето на барањето за порамнување на трансакции на пазарите преку шалтер или почетокот на аукцијата неговата банкарска сметка е блокирана. Банката нема да постапи според барањето на клиентот и доколку истиот не го стави на располагање потребниот износ на средства најдоцна 30 минути пред отпочнувањето на

аукцијата односно пред почетокот на реализацијата на купопродажбата на пазарите преку шалтер.

Банката има право да не го прифати извршувањето на барањето во случај, доколку според нејзино мислење барањето, односно неговото извршување, е во спротивност со соодветните позитивни прописи или со деловната политика на Банката. Банката го известува клиентот за неприфаќањето на барањето.

Надомест

Член 7

За извршувањето на услугите на посредување при купопродажба на државни хартии од вредност клиентот на Банката и плаќа надомест, определен во важечката Тарифа на Банката. Клиентот е должен да го плати надоместокот на денот на купопродажбата, а најдоцна наредниот работен ден.

Во случај на извршување на услугите посредување при купување на државни хартии од вредност со специфичен назив одреден од страна на издавачот (граѓански обврзници и сл.) клиентот е должен да го плати надоместокот на сметка на Банката најдоцна 1 (еден) ден пред денот на одржувањето на аукцијата. Клиентот се обврзува надоместот да го уплати истовремено со уплатата на износот за учество на аукција. Клиентот е запознаен дека доколку не го уплати надоместот на Банката, Банката нема да учествува на аукцијата.

Сите евентуални дополнителни трошоци кои би произлегле и се поврзани со посредувањето се на товар на клиентот. Во случај тие да бидат платени од страна на Банката, клиентот е должен да и ги врати на Банката веднаш по известувањето од страна на Банката, но најдоцна наредниот работен ден.

Депонирање на средства

Член 8

Примарен пазар

Клиентот се обврзува дека најдоцна 30 минути пред започнувањето на аукцијата на државни хартии од вредност ќе го уплати потребниот износ на средства во корист на НЛБ Банка АД Скопје, по претходна пресметка на износот од страна на Банката.

Клиентот се обврзува износот за купување на државни хартии од вредност (граѓански обврзници) да го уплати на сметка на Банката најдоцна 1 (еден) ден пред денот на одржувањето на аукцијата.

Пазари преку шалтер - секундарен пазар на тргување

Клиентите кои купуваат/продаваат државни хартии од вредност на секундарен пазар, се обврзуваат дека најдоцна на договорениот ден на порамнување на купопродажбата, не подоцна од 30 минути пред започнувањето на купопродажбата ќе го уплатат потребниот износ на средства во корист на НЛБ Банка АД Скопје (купувачот) и/или ќе достави извод од Регистарот за состојба на сметката (продавачот).

Во работниот ден пред денот на достасување на номиналниот износ на хартиите од вредност не се врши тргување со хартии од вредност на пазарите преку шалтер.

Член 9

Во случај на отповикување на барањето за купување, во врска со кое клиентот уплатил средства, Банката ќе му ги уплати на клиентот неискористените средства на неговата сметка истиот, а најдоцна следниот работен ден.

Во случај на неуспешна понуда или во случај на отповикана купопродажба, Банката неискористените средства ќе му ги уплати на клиентот на неговата сметка најдоцна следниот работен ден.

Уплатените средства, односно неискористените средства, не се сметаат за депозит и за нив Банката не пресметува камата.

Исплата на средства

Член 10

Банката ќе го исплати износот на примените средства од доспеаните државни хартии од вредност или од извршениот налог за продажба на сметка на клиентот истиот, а најдоцна следниот работен ден од приемот на средствата.

Банката ќе го исплати износот на достасаниот купон на државните хартии од вредност на сметка на клиентот истиот, а најдоцна следниот работен ден од приемот на средствата од Издавачот.

Член 11

Банката го известува клиентот за реализацијата на барањето и му доставува информација за истото (Потврда) по писмен пат (пошта), електронски пат (електронска пошта, смс порака) и/или по телефонски пат.

4. Општи одредби

Водење и чување на документацијата

Член 12

Банката смее во согласност со позитивните прописи да собира, води, обработува и чува податоци поврзани со овие Општи услови чиј што обем и рок на чување ќе биде во согласност со позитивните прописи и утврден со интерните акти на Банката.

Грижа

Член 13

При извршување на работи според овие Општи услови Банката ќе се однесува со грижа на добар стопанственик согласно со соодветните позитивни прописи.

Член 14

Клиентот се обврзува дека за непречено извршување на посредничките услуги на Банката, на нејзино барање, ќе и испорача, односно ќе и ја доставува потребната документација, односно информации и податоци. Клиентот е должен да ја известува

Банката за сите околности, коишто се важни за извршување на услугите на Банката во согласност со овие Општи услови и Договорот.

Клиентот мора најдоцна во рок од 3 (три) дена од денот на донесувањето на одлука за статусните и други промени да ја извести Банката за сите промени во врска со правниот статус, за промените на податоци на овластените лица и други податоци кои се однесуваат на тргувањето со државни хартии од вредност. Банката не одговара за штетата, настаната поради непочитувањето на обврските во врска со соопштувањето на промените. При известувањето за промените клиентот должен е да достави извод (тековна состојба) од трговскиот регистар, регистарот на други правни лица или било кој друг јавен регистар во кој што е направен упис на настанатите промени.

Судир на интереси

Клиентот претставува и ги гарантира на Банката, дека и ги обелоденува сите релевантни околности, кои би можеле да претставуваат судир на интереси и ги презема непоходните мерки за негово управување, во координација со Банката.

Клиентот претставува и гарантира дека не постои реален или потенцијален судир на интерес од негова страна кој може на било каков начин да влијае или да ја ограничи објективноста при донесувањето на еднократни или периодични одлуки поврзани со понудата, согласно предметот на овој Договор, освен судирот на интереси, кој е претходно обелоденет. Клиентот ќе ги открие сите релевантни факти или околности кои предизвикуваат или би можеле да предизвикаат судир на интереси помеѓу неговите интереси и интересите на поврзаните лица со него и оние на НЛБ Банка АД Скопје.

Доколку постојат фактички околности, дефинирани во претходниот став од овој член, чие постоење не им било познато на договорните страни во времето на потпишувањето на овој Договор, или доколку таквите околности се појават по потпишувањето на Договорот, Клиентот се обврзува без одлагање да прекине со активностите кои претставуваат судир на интереси или да ги преземе сите неопходни дејствија за спречување или управување со судирот на интереси.

Во случај на постоење на околности, од ставот 3 од овој член, клиентот е обврзува веднаш, а најдоцна во рок од 3 (три) работни дена, да ја извести Банката во писмена форма, за појавата на таквите околности.

Клиентот потребно е да ја достави неопходната документација, врз основа на која се утврдува судирот на интереси, најдоцна во рок од 3 (три) работни дена по приемот на барањето од страна на Банката.

Одговорност за штета

Член 15

Без оглед на другите одредби на овие Општи услови:

- (1) Банката пред клиентот или трети лица не одговара за евентуалната штета, и/или загубата, настанати како последица на исполнувањето на обврските на Банката согласно овие Општи услови и Договорот.
- (2) Банката пред Клиентот или трети лица не одговара за евентуалната штета, и/или загубата доколку Банката не биде во можност да го изврши барањето за купопродажба поради дејство на виша сила (*vis major*) и други вонредни околности.
- (3) Клиентот се обврзува дека на Банката ќе и ја плати секоја штета, трошоци и дека воопшто ќе ја ослободи од сите обврски настанати кон Банката од односот кон кое и да е лице, коишто се последица од извршувањето на услугите според овие Општи услови и Договорот, освен во случај на однесување со умисла или голема

негрижа на Банката, чијашто содржина се оценува согласно со стандардите за грижливост на добар стопанственик.

Доцнење со плаќање

Член 16

Клиентот во случај на доцнење со плаќање на која и да е доспеана и неподмирена обврска, според овие или во врска со овие Општи услови и Договорот, е должен на Банката да и плати и казнена камата определена со закон.

Промени на општите услови на работењето

Член 17

Во случај на промена на соодветните прописи или/и одлуки на кој и да е орган на власта, односно орган со јавни овластувања, коишто влијаат на исполнувањето на обврските на Банката, според овие или во врска со овие Општи услови и Договорот (во продолжение: измена на прописи), Банката според сопствена проценка и одлука има право:

(1) да ги измени, односно да ги дополни овие Општи услови, односно наведениот Договор, во согласност со таквата промена на прописите или

(2) да го раскине наведениот Договор,

Ако клиентот во случај под (1) од претходниот став од овој член, не се согласува со таква промена, односно дополнување, Банката има право веднаш да го раскине наведениот договор.

Се претпоставува дека клиентот се согласува со промените на општите услови на работење и наведените договори, ако во рок од 7 (седум) работни дена од денот на објавувањето на истите во просториите и на интернет страницата на Банката, писмено не ја извести Банката за тоа дека не се согласува со тие промени, односно дополнувања.

Член 18

По исклучок од членот 17 на овие Општи услови, Банката има право еднострано да ги промени, односно да ги дополни овие Општи услови, доколку со таквите промени, односно дополнувања, суштински не навлегува во правата и обврските на клиентот (во продолжение: суштински промени), според овие и во врска со овие Општи услови и Договорот.

Во случај на суштински промени, Банката има право да го раскине наведениот договор, доколку клиентот не се согласува со нив.

Непочитување на обврските

Член 19

Во случај на непочитување на обврските согласно со овие и во врска со овие Општи услови и Договорот (во продолжение: непочитување на договорните обврски) секоја страна може да го откаже Договорот во рок од 30 дена и да бара оштета од другата договорна страна.

Член 20

Клиентот е согласен дека уплатените парични средства од негова страна или парични средства коишто се уплатени во врска со државните хартии од вредност за Клиентот, Банката има право да ги смета за средства за покривање на оштета на Банката поради евентуалните непочитувања на договорните обврски од страна на клиентот.

Траење на договорниот однос

Член 21

Времетраењето на Договорот и условите за отстапување од него во случаите коишто не се наведени во овие Општи услови, договорните страни ги договараат во самиот Договор.

Во случај на откажување на наведениот Договор, од причини наброени во овие Општи услови и наведениот Договор, Договорот се продолжува до конечното порамнување на сите обврски на клиентот и Банката според тој Договор, односно трансакциите, склучени пред откажувањето.

Деловна тајна

Член 22

Клиентот и Банката се обврзуваат дека сите податоци и информации, добиени во врска со овие Општи услови и Договорот, или во врска со нивното извршување, ќе ги третираат како деловна тајна, освен ако со овие Општи услови, Договорот и соодветните прописи не е определено поинаку.

Банката при обработка на личните податоци ќе постапува согласно со Законот за заштита на личните податоци, Законот за банки и сопствените интерни акти кои ја регулираат заштитата на лични податоци и ќе превземе соодветни технички и организациони мерки за заштита на личните податоци.

Должноста за заштита на личните податоци и чувањето на деловна тајна настапува во моментот на потпишувањето на Договорот од двете договорни страни и трае за цело време на важењето на Договорот, како и по неговото престанување.

Во случај на престанување на договорниот однос, страните меѓусебно се обврзуваат на другата страна да и ги вратат личните податоци без непотребно одложување.

По исполнувањето на целта заради која личните податоци биле собрани и се обработуваат, тие треба да се избришат од збирката на податоци, освен ако со закон не е утврден друг подолг рок на чување.

Договорните страни се обврзуваат да применат соодветни технички и организациски мерки за заштита од случајно или незаконско уништување на личните податоци, или нивно случајно губење, преправање, неовластено откривање или пристап.

Договорните страни се согласни да постапуваат единствено во согласност со упатствата добиени од другата договорна страна при обработката на лични податоци.

Договорните страни се обврзани да ги чуваат во тајност сите информации, документации, официјални дописи, технички планови и оперативни детали поврзани со извршувањето на овој Договор, како и сите податоци за другата договорна страна, нејзиниот состав, организација и финансиски бизнис, технологијата на работа, деловните односи, маркетинг планови и услуги вклучувајќи примероци на податоците во сите средства, кои се примени од другата договорна страна или кои на друг начин стигнале во нивна сопственост за време на валидноста на овој Договор (во понатамошниот текст како: „Доверливи податоци“). Доверливите податоци без оглед на медиумот и формата во која ќе бидат разменети, усна, писмена или електронска претставуваат деловна тајна и се во

ограничена употреба помеѓу договорните страни со исклучива намена за преземање дејствија со цел да се реализираат услугите кои се предмет на овој Договор. Доверливите податоци ќе бидат единствено достапни на вработените и одговорните лица кај нив, врз основа на овластувањата што ги имаат тие лица за извршување на конкретни задачи според доделените работи и работни задачи, и само во оној обем кој што на таквите лица им е потребен за извршување на работите по овој Договор, при што таквите вработени треба да се соодветно договорно обврзани за чување на доверливоста.

Корисникот е запознаен и согласен за сите права и обврски согласно Законот за заштита на личните податоци и подзаконски акти, како и со информациите од Политиката за приватност и Принципите и начинот на обработка на личните податоци во согласност со Законот за заштита на лични податоци на НЛБ Банка АД Скопје, објавени на веб-страницата на НЛБ Банка АД Скопје и потврдува дека за истото се запознаени и согласни.

Судска надлежност и избор на правото

Член 23

Евентуалните спорови од договорните односи, коишто се темелат врз овие Општи услови, Клиентот и Банката ќе ги решаваат спогодбено, а во случај кога тоа не е можно ќе решава стварно надлежниот суд во Скопје.

За толкување на договорните односи, коишто се темелат на овие Општи услови се користи македонското право.

Ништовност на одредбите

Член 24

Ништовноста или неизвршливоста на одделна одредба на овие Општи услови и Договорот, не влијае на важноста и извршноста на другите одредби.

Во случај одредбата од овие Општи услови да е неважечка или неизвршлива, Банката под услови од член 17 од овие Општи услови, таквата одредба, ќе ја замени со нова којашто е најблиска до неважечката, односно одредбата што не може да се исполни и до нејзината намена. Во случај кога некоја одредба од Договорот е неважечка или неизвршлива, Клиентот и Банката таквата одредба ќе ја заменат со нова, којашто е најблиска до неважечката, односно до одредбата што не може да се исполни и до нејзината намена.

Известување

Член 25

Банката го известува клиентот за склучување на трансакцијата на примарниот пазар на државни хартии од вредност истиот, а најдоцна следниот работен ден од денот на склучувањето на трансакцијата по пат на електронска пошта, смс порака, и/или по телефонски пат за склучената трансакција.

Во случај на извршувањето на услугите посредување при купување на државни хартии од вредност со специфичен назив одреден од страна на издавачот (граѓански обврзници и сл.) Банката го известува клиентот најдоцна до денот на порамнување на хартијата наведен во проспектот, по пат на електронска пошта, по пошта и/или со смс порака.

Писмената потврда за купени државни хартии од вредност на примарниот пазар ги содржи следните елементи:

За државни записи:

- Номиналниот износ на државни хартии кој клиентот го купил;
- Дисконтираниот износ кој клиентот го уплаќа;

- Камата на државните хартии;
- Каматната стапка;
- Цена на државните хартии
- Провизијата за посредување.

За државни обврници:

- Номиналниот износ на државни хартии кој клиентот го купил;
- Износот кој клиентот го уплаќа;
- Цена;
- Купонска камата;
- Број на години;
- Број на купони годишно
- Провизијата за посредување.

Банката го известува клиентот за порамнување на трансакциите со хартии од вредност на пазарите преку шалтер истиот работен ден од денот на склучувањето на трансакцијата, по пат на електронска пошта, по пошта и/или по телефонски пат за склучената трансакција.

Писмената потврда (заклучница) за тргувани државни хартии од вредност на пазарите преку шалтер има правна сила на договор за купопродажба и ги содржи следните елементи:

- Вид на трансакција(дефинитивна или репо трансакција);
- Датум на склучување;
- Датум и време на порамнување;
- ISIN на хартии од вредност;
- Чист и бруто паричен износ;
- Цена (чиста и бруто);
- Број на хартии од вредност
- Сметки на хартии од вредност во Централниот депозитар за хартии од вредност;
- Сметки во банка.
- Провизија за тргување на секундарен пазар.

5. Преодни и завршни одредби

Член 25

Овие Општи услови се изработени на македонски и на англиски јазик, па затоа во случај на евентуално отстапување или неусогласеност помеѓу текстот и/или зборовите од македонската и англиската верзија и/или некој друг тип на забуна или сомнеж, македонскиот текст ќе се употребува за цел на разјаснување на такви евентуални отстапувања и/или неусогласеност и/или забуну или сомнеж.

Член 26

Општите услови на посредување при купопродажба на државни хартии од вредност на НЛБ Банка АД Скопје стапуваат на сила на денот на нивното усвојување. Измените и дополнувањата на Општите услови на посредување при купопродажба на државни хартии од вредност на НЛБ Банка АД Скопје стапуваат на сила од 04.04.2024 година, со што престануваат да важат Општите услови на посредување при купопродажба на државни хартии од вредност на НЛБ Банка АД Скопје бр. 0212-05 од 22.11.2014 година.